

6. Організація навчального процесу з курсу клінічної фармакології та клінічної імунології / Г.Ю. Островська, А.А. Капустянська, Н.В. Моїсєєва // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали навч.-наук. конф., 21 березня 2019 р., м. Полтава. – Полтава, 2019. – С. 159-160.
7. Сучасна література – методична основа підготовки студентів магістерського рівня навчання / Г.Ю. Островська, Е.Г. Колот, Т.А. Петрова, Д.О. Хміль // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика: матеріали Всеукр. навч.-наук. конф. з міжнар. участю, м. Полтава, 19 березня, 2020 р. – Полтава, 2020. – С.159-160.

ПЕРСПЕКТИВИ СТВОРЕННЯ Й УПРОВАДЖЕННЯ ПРОГРАМИ ДИСЦИПЛІНИ НА ВИБІР ІЗ НЕВІДКЛАДНОЇ ХІРУРГІЇ

Панасенко С. І., Челішвілі А. Л., Осіпов О. С., Кербаж Н. Р.

Українська медична стоматологічна академія

Представлено узагальнений досвід авторів щодо проблем упровадження нової навчальної дисципліни «Невідкладна хірургія» на кафедрі хірургії №3 УМСА в умовах реформування вищої медичної освіти України. Наведено фрагмент розробленої авторами навчальної програми з хірургії для студентів міжнародного факультету, висвітлено питання перспектив її вдосконалення.

Ключові слова: навчальна дисципліна, невідкладна хірургія, вища медична освіта.

The article presents the authors' generalized experience about problems of implementation of the new discipline "Emergency Surgery" at the Department of Surgery №3 (UMSA) in conditions of higher medical education reformation in Ukraine. The fragment of the curriculum of surgery for students of the international faculty which was developed by the authors is given, and the perspectives of its improvement are covered.

Key words: academic discipline, emergency surgery, higher medical education.

Вступ. Підготовка кваліфікованих лікарів – провідний напрям діяльності вищої медичної освіти. Основним завданням практичної підготовки студентів є навчання їх методів клінічного обстеження хворого, формування клінічного мислення. Навчання має на меті засвоєння теоретичних знань і оволодіння практичними навичками в процесі освітньої підготовки фахівця, при цьому основна увага має приділятися сучасним підходам до діагностики й лікування хвороб, які відповідають європейським стандартам і якісній теоретичній підготовці [3]. Усе це вимагає розробки й упровадження нових форм навчання і вдосконалення всієї системи медичної освіти. У 1999 р. Європа взяла курс на створення єдиного наукового й освітнього простору, у 2005 році – на введення основних засад Болонської та кредитно-модульної організації навчального процесу. Складовою підвищення ефективності викладання при реформуванні вищої освіти на засадах Болонського процесу є створення нових навчальних програм з урахуванням вимог кредитно-модульної системи [3; 5].

Основна частина. Особливістю навчальної програми для студентів міжнародного факультету є вивчення на V курсі невідкладної хірургії, яка введена навчальним планом із 2020 року. Невідкладна хірургія – галузь медицини, яка вивчає особливості надання невідкладної хірургічної допомоги людям, які мають гострі хірургічні хвороби і травми, потребують лікування з метою найшвидшого відновлення здоров'я. Дисципліна базується на фундаментальній підготовці лікаря загальної практики з хірургічних питань. Вивчення нозологічних форм складається з кількох аспектів. Студент має знати визначення хвороби, чинники її виникнення, сучасні погляди на патогенез, сучасні класифікації, клінічну картину, методи обстеження хворого, диференційовано-діагностичний алгоритм, тактику хірурга, методи консервативного й хірургічного лікування і профілактики невідкладних захворювань живота [2].

З огляду на це, ми розробили тематичний план аудиторних практичних занять і тематичний план самостійної роботи студентів. Лекції робочим навчальним планом не передбачено.

Навчання на кафедрі складається з аудиторної й самостійної роботи студента. Питання, що виносяться на контроль після вивчення окремих розділів, обов'язково включають і тематику СРС із цих розділів. Для СРС на кафедрі складено методичні розробки з кожної теми згідно з чинними програмою й навчальним планом. Студенти використовують підручники, іншу рекомендовану літературу, а також методичні розробки кафедри. Практична частина навчання охоплює самостійну курацію хворих під контролем викладача, заповнення медичної документації, презентації, фільми, набори тестів, ситуаційних задач. Обов'язковий розділ самостійної роботи – розв'язання ситуаційних задач, написання листів призначень, що завжди вимагає від студентів самостійного вивчення додаткової літератури з конкретних питань, пов'язаних із діагностикою, сучасними класифікаціями й лікуванням із позицій доказової медицини [1].

На вивчення дисципліни «Невідкладна хірургія» відводиться 180 годин, 6 кредитів ЄКТС. З позицій кредитно-модульної системи, ми вважаємо доцільним запропонувати варіанти розподілу матеріалу навчальної програми на кредити й модулі з визначенням конкретних цілей типу "знати" і "вміти", з розподілом навчального часу з розрахунку 27-30 годин на 1 кредит.

Вивчення невідкладної хірургії ми розділили на два модулі:

1. Модуль 1. Невідкладна хірургія захворювань живота (3 кредити);
2. Модуль 2. Невідкладна хірургія травм (3 кредити).

Модуль I охоплює 14 тем, модуль II – 19 тем. На останньому занятті кожного модуля проводиться ПМК.

Викладання невідкладної хірургії розраховане на 70 аудиторних годин.

Самостійна робота студентів розрахована на 110 годин. Викладання дисципліни «Невідкладна хірургія» проводиться студентам російською й англійською мовами.

Пропонуємо відповідну структуру занять.

Реалії, проблеми та перспективи вищої медичної освіти

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин			
	денна форма			
	усього	у тому числі		
л.		п.	с. р.	
1	2	3	4	5
Модуль 1. Невідкладна хірургія захворювань живота				
Тема 1. Ускладнення й атипові форми гострого апендициту. Причини, діагностика та консервативне й оперативне лікування	5		2	3
Тема 2. Ускладнення виразкової хвороби. Хірургічна тактика при перфорації й кровотечах із виразок шлунка і дванадцятипалої кишки	5		2	3
Тема 3. Гострі шлунково-кишкові кровотечі невиразкового генезу. Хірургічна тактика при шлунково-кишкових кровотечах невиразкового генезу	5		2	3
Тема 4. Ускладнення гриж живота. Хірургічна тактика при ускладненнях зовнішніх і внутрішніх гриж живота	5		2	3
Тема 5. Гостра кишкова непрохідність. Етіологія, патогенез, класифікація, симптоматика. Особливості клінічного перебігу різних форм кишкової непрохідності	5		2	3
Тема 6. Хірургічна тактика при механічній гострій кишковій непрохідності	5		2	3
Тема 7. Перитоніт	5		2	3
Тема 8. Гострий розлитий перитоніт.	5		2	3
Тема 9. Ускладнені форми гострого холециститу. Хірургічна тактика при ускладнених формах гострого холециститу	5		2	3
Тема 10. Ускладнення гострого панкреатиту. Хірургічна тактика при ускладнених формах гострого панкреатиту	5		2	3
Тема 11. Оперативне лікування ускладнень гострого панкреатиту залежно від фази перебігу	5		2	3
Тема 12. Гострі й хронічні захворювання судин у невідкладній абдомінальній хірургії	5		2	3
Тема 13. Невідкладні хірургічні стани в урології	5		2	3
Тема 14. Невідкладні хірургічні стани в гінекології	5		2	3
Тема 15. ПМК	7		2	5
Разом за модулем 1	80		30	50
Модуль 2. Невідкладна хірургія травм				
Тема 1. Сучасна хірургічна травма в умовах масових ушкоджень при катастрофах і надзвичайних ситуаціях. Основи лікувально-евакуаційних заходів. Медичне сортування й евакуація постраждалих	5		2	3
Тема 2. Серцево-легенева реанімація. Первинна підтримка життя	5		2	3
Тема 3. Хірургічна тактика при вогнепальних пораненнях	5		2	3
Тема 4. Оперативне лікування вогнепальних ран	5		2	3
Тема 5. Хірургічне лікування мінно-вибухових травм	5		2	3
Тема 6. Травматичний шок. Основи інтенсивної інфузійно-трансфузійної терапії в хірургії	5		2	3
Тема 7. Нейротравма. Поранення голови і шиї	5		2	3
Тема 8. Хірургічна тактика при травмах і пораненнях грудної клітки	5		2	3
Тема 9. Хірургічна тактика при травмах і пораненнях середостіння: травми й поранення серця й магістральних судин грудей	5		2	3
Тема 10. Хірургічна тактика при травмах і пораненнях середостіння: травми й поранення стравоходу й повітроносних шляхів	5		2	3
Тема 11. Хірургічна тактика при травмах і пораненнях живота	5		2	3
Тема 12. Травми й поранення таза й тазових органів	5		2	3
Тема 13. Хірургічна тактика при краш-синдромі й політравмі	5		2	3
Тема 14. Хірургічна тактика при комбінованих радіаційних і хімічних ураженнях	5		2	3
Тема 15. Хірургічне лікування термічної опікової травми. Хірургічна тактика при опіковій хворобі	5		2	3
Тема 16. Хірургічне лікування термічної холодової травми. Хірургічна тактика при переохолодженнях	5		2	3
Тема 17. Хірургічна тактика при травмах магістральних судин кінцівок і шиї	5		2	3
Тема 18. Інфекційні місцеві ускладнення травм	5		2	3
Тема 19. Сепсис при травмах і пораненнях. Правець	5		2	3
Тема 20. ПМК	5		2	3
Разом за модулем 2	100		40	60
Усього годин	180		70	110

Важливим фактором успішного впровадження нової дисципліни на кафедрі ми вважаємо методичне й техно-

логічне забезпечення навчального процесу. Із цієї метою нами було розроблено навчальні фільми, відео- і фотопрезентації, видано навчальний посібник [1; 4].

Висновок. Правильний підхід до формування освітньої програми передбачає фокусування на навчальних досягненнях, які стануть основою кваліфікації випускника. Кваліфікація як ключовий індикатор компетентності особистості має забезпечити її конкурентоспроможність і успішність. Реалізація програми підготовки майбутніх лікарів на засадах вимог ЄС уможливіє працевлаштування й мобільність випускників у європейському просторі.

Список використаної літератури

1. Безручко М. В. Можливості викладання хірургії із застосуванням комп'ютеризації та інтернету / М. В. Безручко, С. І. Панасенко, С. В. Малик [та ін.] // Актуальні питання лінгвістики, професійної лінгводидактики, психології і педагогіки вищої школи : зб. статей V Міжнар. наук.-практ. конф., м. Полтава, 19–20 листопада, 2020 р. – Полтава, 2020. – С. 21-25.
2. Крижановський О. А. Проблеми навчання іноземних студентів при вивченні хірургії / О. А. Крижановський, С. І. Панасенко, Д. А. Ситнік [та ін.] // Актуальні проблеми сучасної вищої медичної освіти в Україні: матеріали ННК з міжнародною участю. – Полтава, 2019. – С. 118-120.
3. Панасенко С. І. Компетентнісні тренди сучасної вищої медичної освіти / С. І. Панасенко, А. Л. Челішвілі, М. В. Безручко [та ін.] // Сучасна медична освіта: методологія, теорія, практика: матеріали ННК з міжнародною участю. – Полтава, 2020. – С. 161-162.
4. Шейко В. Д. Хірургія незвичайних ситуацій / В. Д., Шейко, С. І. Панасенко, А. Л. Челішвілі : навч. пос. для студ. стомат. фак. закл. вищ. освіти МОЗ України. – Полтава: Астрія, 2019. – 217 с.
5. Шейко В. Д. Використання сучасних методів навчання студентів при вивченні хірургії / В. Д. Шейко, О. А. Крижановський, С. І. Панасенко // Удосконалення якості підготовки лікарів у сучасних умовах: матеріали НПК з міжнародною участю. – Полтава, 2016. – С. 244-245.

ОСОБЛИВОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ДИХАЛЬНОЇ ГІМНАСТИКИ СТУДЕНТСЬКОЮ МОЛОДДЮ

Петришин О.В., Донченко В.І.

Українська медична стоматологічна академія

Розкриваються проблеми низької ефективності традиційних занять із фізичного виховання. Указано, що вони не сприяють вирішенню завдань оздоровчої спрямованості студентів, особливо в період дистанційного навчання. Доводиться, що ефективним способом підвищення інтересу й мотивації до занять із фізичного виховання є впровадження фізкультурно-оздоровчих технологій у систему фізичного виховання закладів вищої освіти, зокрема технологій, спрямованих на зміцнення дихальної системи.

Ключові слова: оздоровчі технології, фізичне виховання, здоров'я, студент, заклад вищої освіти, дихальна гімнастика.

The article reveals the problems of low efficiency of traditional physical education classes. It is indicated that they do not contribute to solving the problems of health orientation of students, especially during distance learning. It is proved that an effective way to increase interest and motivation in physical education classes is the introduction of physical culture and health technologies in the system of physical education of higher education, including technologies aimed at strengthening the respiratory system.

Key words: health technologies, physical education, health, student, higher education institution, respiratory gymnastics.

З погляду науковців на збереження здоров'я, ефективність традиційних занять із фізичного виховання настільки знизилась, що, за даними їхніх досліджень (С.А. Савчук, 2018; Т.Ю. Круцевич, 2019; Н.В. Москаленко, 2019), останнім часом в Україні спостерігається стійке погіршення стану здоров'я студентської молоді. Особливо серед поширених патологій викликає занепокоєння збільшення серцево-судинної й онкологічної патології, бронхіальної астми й артеріальної гіпертензії [1; 2; 4].

Натомість, інтенсифікація навчального процесу в закладах вищої освіти у зв'язку з нинішньою ситуацією спричинила збільшення психоемоційних навантажень, гіподинамію й малорухливий спосіб життя; неадекватність нормативних вимог із фізичного виховання та їх оцінювання не сприяють вирішенню завдань оздоровчої спрямованості студентів. Ситуація також ускладнюється з переходом на дистанційну форму навчання, яка припускає зменшення кількості годин, відведених на фізичне виховання, і переміщення їх у розряд самостійної роботи, що за неформованої мотивації до занять може проявитися в зниженні рухової активності студентів у цілому [3].

Слід зазначити, що в період дистанційної форми навчання, коли багато людей змушені перебувати вдома й вести малорухливий спосіб життя, постає питання фізичної активності як одного із засобів зміцнення імунітету в протистоянні вірусним захворюванням. Фізичні навантаження сприяють і здоров'ю в цілому, і належному функціонуванню імунної системи зокрема, що знижує ризики виникнення інфекційних і неінфекційних хвороб, а фізичну активність розглядають як неспецифічний активатор, модулятор імунітету. На думку вчених, подальший ефект тренувань пояснюється й прямим, і опосередкованим впливом на загальний і місцевий імунітет. Окрім того, наголошується, що фізична активність і спорт здатні регулювати функцію імунної системи й запобігати погіршенню стану здоров'я, особливо дихальної системи [3].

Насамперед слід ураховувати основні патофізіологічні синдроми порушення функцій дихання при оцінюванні механізмів дій засобами фізичного виховання на ушкоджені органи дихання. Відомості, отримані з різних джерел, указують на небажані зміни функції легень, які можуть виникати внаслідок різних причин: порушення центральної регуляції дихання й кровообігу в легенях, зменшення дихальної поверхні легень, обмеження рухомості грудної